

Hagiografia

- spisovanie legend, rozprávanie o živote svätých
- je to historický prameň zvláštneho druhu, svojim spôsobom vypovedá o národnej minulosti

K česko – latinskej hagiografii 10. -13. storočia sa zaraďujú:

Václavské a ludmilské legendy- boli písané staroslovienským jazykom, k najstarším základným textom patrí : **Vita et passio sancti Wenceslai sancte Ludmille ave eius- legenda Kristiánova:**

- stojí na začiatku vývoja latinsky písanej českej literatúry
- súvisí so založením pražského biskupstva
- je to dvojlegenda václavskoludmilská, obsahuje aj obširne rozprávanie o Cyrilovi a Metodovi
- objavitelia rukopisu ju považovali za autenticky starú a cennú literárnu pamiatku (J. Tanner 1659 v Prahe, Bohuslav Balbín r. 1664 v Třeboni)
- Jozef Dobrovský ju vyhlásil za falsum 14. storočia
- najnovšie prevládlo presvedčenie o pravosti Kristiána, avšak s tým, že autor legendy čerpal zo starších václavských textov, tj z nedochovanej legendy **Crescente fide**, z legendy mantovského biskupa Gumpolda (**Legenda Grumpoldova**) a z nedochovanej „**Fuit in provincia Bohemorum**“.
- problematika ako je doba vzniku, je aj osobnosť autora legendy, pravdepodobne je stotožnenie Kristiána (ktorý sa uvádza v prológu) s Kristiánom, o ktorom hovorí vojtešská legenda Brunoana z Querfurtu. Podstatné je, že autor prišiel do styku s talianskou kultúrou- svedčí o tom štylistická a rétorická výbava spisu
- dielo sa skladá z prologu a 10 kapitol v ktorých vykladá o základoch kresťanstva v Čechách, kňaznej Ludmily a živote a mučení sv. Václava
- je najrozsiahlejšia zo známych václavských a ludmilských textov môže slúžiť ako historický prameň, predovšetkým je však literárnym dielom svojho žánru, ktorý sa riadil vlastnými zákonitostami
- Kristián nie je prameňom pre dobu Václavskú, naopak je kľúčovým prameňom pre dobu Vojtechovu
- bola prvýkrát vydaná Bohuslavom Balbínom r. 1677, potom P. Athanasieom r. 1769. Prvou novodobou edíciou je text od Jozefa Emblera v 1. zväzku „Fontes rerum Bohemicarum“, „Pramenů dějin českých“, v r. 1873.

-zaraďujú sa tu aj : **Legenda Vavrincova – Lauretia z Montecassina, Licet plura, Oportet nos fratres, Oriente aim sole I, II ; Ut annuncietur I, II; Factum est, Drobnejšie legendistické útvary** (sú to vlastne breviárové lekcie s incipitami)

Cyriľometodějské legendy- sú dokladom slovanskej misie na Veľkej Morave, zároveň sú dokladom dvojjazyčnosti vtedajšej českej kultúry (písané po starosloviensky aj latinsky) patrí sem: **Italská legenda, Moravská legenda** (vznikla v českých krajinách ako syntéza Italskej legendy a Kristiána), **Beatus Cyrillus** (je jednou z najspornejších a najdiskutovanejších latinských legend českého stredoveku) a **Diffundente sole** .

Vojtešské legendy: sú písané iba latinsky, čo súvisí s Vojtechovou orientáciou na Rím

-Vojtešskou hagiografiou sa zaoberali skôr ako českí historici aj Nemci, Rakúšania a zvlášť Poliaci
Základné svätovojtešské legendy sú : Legenda Kanapariova, Bruno z Querfurtu, Život sv. Vojtěcha, Versus de passione sancti Adalberti.

Ďalšie svätovojtešské texty: Passio sancti Adalberti martyris, Miracula sancti Adalberti a De sancto Adalberto episcopo Pragensi (niekedy označovaná ako legenda Perlbachova)

Prokopské legendy- súvisí s oživením slovanskej liturgie v Sázavskom kláštore

-pôvodná prokopská legenda bola napísaná starosloviensky už v 11. storočí

-Vita minor, Vita antiqua

Pramene:

Kristiánova legenda. Život a umučení svatého Václava a jeho báby svaté Ludmily. Ed.: J. Ludvíkovský, Praha 1978.

Fontes rerum Bohemicarum I. Ed.: J. Embler, Praha 1873.

Literatúra:

Nechutová, J.: Česko-latinská literatura středověku do r. 1300. Brno 1997.